

La gran veu de Catalunya Nord

La veu catalana més escoltada de Catalunya Nord es va apagar el 16 de febrer al petit poble de Pontellà. Jordi Barre deixa una vintena de discos i més de 250 cançons.

Jordi Barre (1920-2011) es va mostrar actiu fins els darrers dies.

Una carrera rica de milers d'espectacles, de més de 250 cançons, d'una vintena de discos. Jordi Barre (Argelers de la Marenda, 7 d'abril del 1920), la personalitat més popular a Catalunya Nord, es va morir a la seva casa de Pontellà, al Rosselló, el dia 16 de febrer al vespre. Tenia noranta anys. Va ser el pioner de la Nova Cançó catalana a Catalunya Nord i era una persona molt estimada.

A penes adolescent, ja es fa artista, i no deixa de ser-ho mai. Després de trenta anys de direcció d'una orquestra de ball amb una brillant reputació de músic i de cantant, un encontre va canviar la seva vida: el del poeta, autor teatral i promotor cultural Esteve Albert i Corp (Dosrius, Maresme, 1914 - Andorra la Vella, 1995), que li obre les portes de la creació musical d'expressió catalana.

Però és amb el Fanal de Sant Vicenç, animat per Solange i Felip Bauby que en Jordi Barre troba el ferment de la seva renaixença. En efecte, al si d'aquest gresol efervescent s'apleguen totes les forces vives de la creació nord-catalana. I entre elles Joan Cairol i Jordi Pere Cerdà, que li ofereix el text de la seva primera cançó, "Canta Perpinyà".

D'ençà de llavors, Jordi Barre no va deixar mai de romandre fidel a la llengua catalana, la llengua del cor retrobada, tot exaltant arreu del món la veu dels seus més grans poetes: Joan Amade, Josep Carner, Josep Maria Andreu, Jordi Pere Cerdà, Joan Maragall, Jaume Queralt... i més particularment les de Joan Cairol i Joan Tocabens, amb qui teixeix lligams d'una fecunda col·laboració.

L'artista també és al darrere d'algunes de les cançons més conegudes al nord del país, com ara "Parlem català" i "Els hi fotrem", que s'ha convertit en un dels himnes oficiosos de la USAP.

En reconeixement d'aquesta incansable tasca de promoció de la cultura catalana dins el Rosselló i fora, el municipi de Perpinyà va posar el seu nom a una escola del centre de la ciutat, on té un pes molt important l'ensenyament musical.

Però la més bella recompensa per a Jordi Barre, consideren Jaume Queralt i Joan Pere Lacombe, era sens dubte la que li atorgava el seu públic a cada recital: el polsar del seu cor a l'uníson d'una cançó, mogut per una mateixa força: "La Força de l'Amor".

Feliu Vila

Un símbol de la nostra identitat

Tinc molta pena. Fa dos o tres anys que en Jordi Barre que, fins ara vivia en un mas a Montoriol, es va instal·lar a Pontellà, poble veí del meu. En Jordi és una persona deliciosa de noranta anys. Prefereixo parlar d'ell en present. En deu fer més de setanta que canta. Al nord de l'Albera, Jordi Barre és el més conegut dels catalans, un símbol de la nostra identitat com la sardana, el club de rugbi de Perpinyà la USAP i sa Majestat Canigó. La muntanya sagrada dels catalans mai no diu res, però pensàvem que en Jordi Barre ens enterraria a tots, malgrat els seus cabells blancs que li apareixien i tornaven a caure regularment.

Jordi Barre, natural d'Argelers de la Marenda, va cantar tota la seva vida en la nostra llengua. Músic, compositor de poemes simfònics i de centenars de cançons, té una veu molt melodiosa. Una veu amb els perfums exòtics d'Henri Salvador, la desesperança màgica de Frank Sinatra un matí de setembre i l'humor melangiós de Dean Martin, amb -al fons, en la llunyania, sota els roures d'Euskadi- els ecos de la veu de Luis Mariano. Elegant, encantador, *charmant*, com diuen les dones que s'ha estimat tant, en Jordi Barre, com Charles Trenet o Henri Salvador, sembla immortal. Toquen les hores, com ho deia el poema de Joan Cayrol que ha cantat tantes vegades. Toquen les hores, per a ell i tot. Jo tornava de Moscou quan el vaig veure, pocs dies abans de Nadal. Se n'anava a cantar a Estagell i em va confiar, picant l'ullet, amb un somriure: "Descansaré quan seré vell..."

Joan Daniel Bezsonoff

Amable, trista i petita: ja no és bruta i salvatge, la pàtria? Estellés ens amorseix el país?

—Potser el fa més dolç, sí. He pres el vers de *Coral romput*, que el tinc molt de referència pel disc d'Ovidi i tota la relectura que se n'ha fet. He jugat un poc amb l'ambigüitat, en el títol: crec que Estellés fa servir el terme *pàtria* com una cosa més d'àmbit intern, d'aquelles persones que formaven part del seu univers íntim. Com que el disc té cançons de lluita i d'amor jugue amb els dos sentits de la paraula.

—**Al costat de cançons que es manifesten, n'hi ha de ben íntimes. És un equilibri buscat a posta?**

—Quan t'enfrontes al paper en blanc o a un pentagrama, sempre passa igual: hi poses allò que necessites treure cap enfora. A voltes són preocupacions quotidianes, coses de la teua vida personal, a voltes tenen a veure amb inquietuds col·lectives. Per què no? És una manera d'ordenar-se les idees. També ho faig periodísticament, si molt m'estires, perquè com que compagine amb la cançó eixa altra part de redactar articles, quan em documente per a un tema també em pot eixir la necessitat de fer-ne cançó. Amb la limitació mètrica i d'espai, però cançó. De fet, hi ha algunes cançons que abans van ser article, o viceversa. Fins i tot n'hi ha que conserven el títol. "Utòpics, idealistes i ingenus". O "Mil milions".

—**Com comenceu una cançó?**

—És la gran pregunta. Cada artista té un sistema, una fórmula que és íntima i intransferible. Hi ha voltes que proves alguna cosa amb la guitarra, tocant sense concert, i de cop t'arriba una melodia. Després de veure quin és l'ambient que expressa, hi busques la lletra. Unes altres voltes és al contrari: tens eixa part de poesia al cap, el missatge que vols dir, i després mires què necessiten les paraules. No saps mai com naixerà una cançó, si d'una manera o d'una altra. En tot cas, jo sempre opte per allò que deia Picasso: que la inspiració t'agafe treballant.

—**I com l'acabeu?**

—És una altra de les grans polèmiques. Una cançó no s'acaba mai, s'abandona. Si la continues perfeccionant i perfeccionant i perfeccionant i donant-hi tantes visions com vulgues... és inacabable. Hi ha mil milions de

XERO I.M.S. / PAU ALABAJOS

“Hi ha mil milions de versions de cada cançó”

Pau Alabajos acaba de treure del forn el seu darrer disc, 'Una amable, una trista, una petita pàtria'. Són onze cançons que combinen el compromís amb la intimitat, el so d'orquestra amb la versió per a guitarra i violí. Cantautor en estat pur.

versions de cada cançó. Crec que s'ha de fer un enregistrament breu en el temps i assumir que cada cançó que enregistres és com una fotografia que fas en eixe moment i ja està. Si tens massa temps per a revisar-la i revisar-la, comencen les inseguretats.

—**Però després, als concerts, les cançons continuen canviant, no?**

—I tant! Sobretot enguany, que hem decidit de fer diferents formats d'espectacle: en tenim un, el més de batalla per a quan no hi ha pressupost, que sóc jo amb la guitarra i au; un altre, el que

vam portar a l'Auditori, a Barcelona, amb vuit músics (quartet de corda, bateria, baix, dues guitarres, lira, percussions, etc.). Amb aquest format diria que podem presentar el disc pràcticament com sona. Però és que també hi hem posat una orquestra, i això, és clar, són una barbaritat de músics. Amb ells tocarem només alguna volta. El 28 de maig, a l'Auditori de Torrent. I el 3 i el 4 de setembre, al Palau de la Música de València. Per exemple.

—**Al Palau de la Música? Això és notícia!**

—[Riu.] No ho hauria de ser, però sí. No sé quant de temps fa que no hi canta ningú en valencià, allà. L'última referència que en tenim crec que és Raimon, en l'època de Ricard Pérez Casado, mira si ha plogut.

—**Vàreu començar actuant al carrer...**

—Sí, mira, justet allà darrere, tocàvem [assenyala un carreró del barri del Carme de València]. De fet, encara ho fem. Encara que és un tipus de concert molt desgastador: has de cantar sense

equip de so, durant molt de temps i a un volum prou alt perquè es puga sentir alguna cosa en un lloc sense sostre ni res. Ho solem fer quan anem fora, que tenim més dies lliures. Perquè si divendres tens un concert de sala, no pots tocar al carrer dijous i comparèixer l'endemà amb la veu desfeta.

—**I ara toqueu amb orquestra!**

—Sí, és una barbaritat. Quan tocàvem per allà no ens imaginàvem mai que ens hi dedicariem professionalment. Així que, en el moment en què et trobes en un auditori cantant-hi allò que has escrit en la teua intimitat, al·lucines. Imagina't amb l'orquestra, per tant! Al disc anterior ja vam fer una cançó amb orquestra, però era més limitada, de trenta músics.

—**Ara us heu llançat a la piscina.**

—És que hi havia gent que no li havíem dit de tocar a l'altre disc i que es proposava: els abellia de participar-hi, i t'omple d'orgull que hi haja gent que se senta implicada en un projecte com aquest. Sobretot per a la cançó "Fosses del silenci", que parla de la memòria històrica, em sembla que la gent es va sentir especialment motivada.

—**En fer aquesta cançó ja pensàveu en l'orquestra, o això va venir després?**

—Te n'explique el secret. Si el disseny de l'àlbum és com d'esborrany és perquè, d'entrada, volíem fer un disc que es pareguera als directes: intimista, guitarra i veu. Però quan vam fer aquesta cançó i vam veure la càrrega dramàtica que tenia, Laura de seguida em va dir que demanava arranjaments d'orquestra, sobretot per al tema de les veus dels oblidats. Per això hi hem afegit un cor, també. El cas és que una volta has de moure tanta gent, ja vam pensar a arranjant dues peces més i aprofitar la tongada.

—**Sovint parleu en plural: Pau Alabajos és també Laura Navarro i el seu violí?**

—Laura Navarro hi ha estat des del començament. I ja fa temps, d'això. Enguany ella ha fet els arranjaments, anem junts a tots els concerts que pot venir... És realment el 50% del projecte. Ara també hem refermat una banda que s'hi sent molt implicada. Així que sonem gairebé de pop-rock: baix elèctric, bateria, guitarra elèctrica, guitarra acústica, violí i veu.

—**Quin és el fil que uneix les onze cançons del disc?**

—Potser l'autobiografia, la pròpia quotidianitat. Després, quan ja en fèiem el disseny, ens vam adonar que són cançons amb denominació d'origen, que cadascuna té una ciutat representativa: hi ha Burjassot en el cas de "Zapping" pel tema dels mitjans de comunicació i, sobretot, Canal 9; hi ha Berlín, Brussel·les... Aquesta, "Hotel Van Belle", és una cançó molt personal.

—**És com si mostréssiu el vostre diari, diguem.**

—És estrany, sí, perquè aquesta cançó, per exemple, és molt molt íntima. Vaig ser a punt de perdre una persona molt propera i eixa sensació no li la desitges a ningú. Però ara s'ha fet cançó, i quan et demanen d'on ve, et trobes explicant i recordant aquells fets per antena. No és fàcil. T'exposes molt. Però és que jo no sé fer cançons d'una altra manera. No sé escriure de coses que no m'han passat, de coses que no he sentit. Pense que és la millor manera perquè la gent s'hi identifique, a més. Encara que de vegades hi haja claus tan internes que no entendrà ningú. Però la interpretació és lliure. "Inventari", per exemple, és escrita molt en aquesta clau personal, però resulta que és la que més gent escolta al MySpace.

—**Abans de posar-lo a la venda, el disc ja es pot sentir a internet. No és contraproductiu?**

—No ho crec. Ara fer un disc és com una excusa per a poder actuar, per a tenir una notícia de cara a l'opinió pública i que els gestors culturals es recorden de tu. El disc, en realitat, és un objecte ja pràcticament fetitxista. El pots tenir físicament però també el tens a l'Spotify, al MySpace, el pots descarregar... I ja ens va bé. Com més difusió hi haja de la nostra música, amb l'escassa o nul·la promoció que ens fan els mitjans, millor. És una manera de trencar el filtre mediàtic. Fixa't que ho diu el mateix disc: [llegeix] "Les cançons que conformen aquest treball discogràfic pertanyen, fins que no es demostre el contrari, a tot el públic en general i als seus autors en particular. Queden reservats els drets d'explotació comercial, radiodifusió i execució pública amb interessos lucratiu; les còpies privades i les descàrregues online

no són delictes, sinó dreces cap a la democratització de la cultura.”

—**Per als qui us diuen “utòpic, idealista i ingenu” ja els heu fet una cançó.**

—Sí. N’hi ha que ho usen en to despectiu, gairebé com un insult. I dius què passa? Al final ser una bona persona es convertirà en sinònim de babau? No té sentit, això! Hi ha molta gent que persegueix la utopia, que dóna la seua mà per a fer el món més bonic. I val la pena. No sempre cal que siguen coses grandiloqüents, tampoc. De vegades n’hi ha prou amb fets xicotets, quotidians, que et fan més bona persona i fan millor el món.

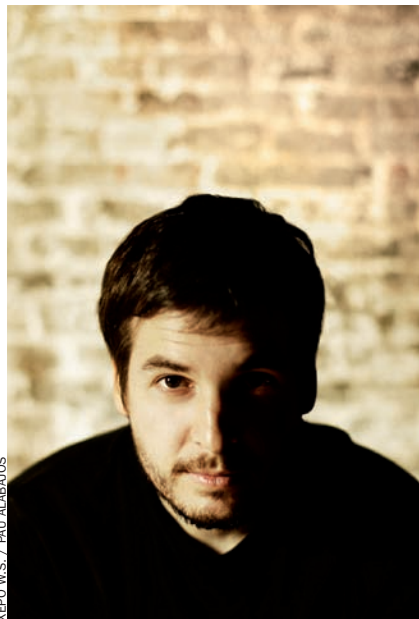
—**Deveu tenir resposta preparada per als qui us intenten desqualificar la “cançó protesta”.**

—Sí. És un tema que ix, i té el seu què. Parlant-ne amb Cesc Freixas, amb qui ens uneix molta amistat, diem que nosaltres no ens identifiquem com a cançó protesta sinó com a cançó proposta, que és allò que realment fa falta. I si protestem és perquè hi ha motius per a fer-ho, no som uns fanàtics de la queixa. Hi ha una reflexió de Feliu Ventura que trobe molt adient: si algú fa cançó denúncia és perquè n’hi ha uns altres que fan cançó renúncia. Diuen que fem política. Bé. També parlem d’amor. Parlem—cantem— d’allò que volem. Són els altres, precisament, els autoqualificats d’“apolítics”, els qui esbiaixen el seu discurs, els qui deliberadament no toquen determinats temes perquè saben que tenen arestes i que no entrarien bé als mitjans de comunicació. I s’auto-censuren, per tant. Jo cante d’allò que em dóna la gana.

—**Sou conscient de la força que de cop pot prendre una cançó? La vostra “Línia 1”, per exemple, és pràcticament un himne.**

—És una de les cançons que més orgullós estic d’haver fet. Per a mi no hi ha cap altra manera de treure la indignació que aquesta: posar-la en una cançó i, en un crit de ràbia, alliberar tot allò que sents. La veritat és que cada volta que la cante davant dels familiars, no hi ha manera de treure’m aquest nus immens a la gola. Jo no coneixia directament cap dels afectats, però els meus pares, sí. És que, entre els 43 morts d’aquell accident, n’hi havia 16

de Torrent. 43 morts. Cada volta que ho dic quede gelat. I 47 ferits. I ja no és la qüestió de les responsabilitats polítiques, sinó tant de patiment acumulat en aquests anys, el dol dels familiars, que veuen com el president Camps encara no els ha volgut rebre. És l’accident de

XEPD W.S. / PAU ALBAIGOS

“No sé escriure de coses que no m’han passat, de coses que no he sentit”

metro més greu d’Europa i fan com si no haguera passat.

—A “Zàpping”, canteu: **“La Terra és plana perquè ho diu/ l’informatiu de Canal 9:/ la pluja ocupa els titulars,/ Camps inaugura un hospital,/ successos, falles i futbol.” No us convidaran mai a cantar!**

—Ja ho sé, ja ho sé [riu]. Ja hem tingut experiències en aquest sentit. L’any 2006, VerdCel hi havia de fer una actuació, els van censurar; la setmana següent ens van convidar a nosaltres, vam dir que no i ja no tenim la possibilitat de tornar-hi. Recorde una altra volta que cobrien la notícia del festival So de Sons. Van venir a enregistrar part del concert. Volien una

“És indignant que la televisió pública ignore el treball dels artistes valencians”

cançó en directe. Vaig dir a la periodista que jo no adaptaria el meu discurs a la seua mida, que ja havíem tingut una mala experiència i que no pensava canviar res. Em va respondre que cap problema.

—**I?**

—Vam fer “Línia 1”. I no van permetre que esquera: van abaixar tant el volum que no se sabia de quina cançó es tractava. I, de tot allò que vaig dir a l’entrevista, només van emetre no sé quines coses que comentava sobre els instruments.

—**Europa, segle XXI?**

—I encara com va eixir allò! Canal 9 és un gabinet de premsa del PP. És indignant que la televisió pública ignore el treball dels artistes valencians. I no és per la nostra opinió política: hi ha molts grups que no parlen de política i tampoc no els fan eixir.

—**Cantar en català ja sembla que sigui...**

—Un acte subversiu.

—**Aquest silenci mediàtic contrasta, però, amb el moment potent que viu la música en català al País Valencià.**

—Pense que en tota la història de la música que tenim ací no hi havia hagut tantes propostes, amb tant de ressò internacional i amb un ventall d’estils tan ampli. Qualsevol administració que veu que hi ha una cultura amb denominació d’origen que comença a tenir ramificacions en el públic, ho promociona, no? De fet si ja hi ha músics que ens hi podem dedicar professionalment, significa que hi ha un públic. Ho explica [Josep Vicent] Frechina cada vegada que fa una xerrada sobre la qüestió valenciana quant a música actual. Diu: quan férem els primers premis Ovidi, buscàrem discos del període 1999 - 2004: trenta. Buscant i rebuscant, perquè encara no hi havia eixa relació, eixa pinya que hi ha ara entre els músics. Trenta discos en cinc anys. Saps quants n’hi ha per a l’edició del 2010, que abasta un sol any? Setanta!

—**La darrera: una cançó pot canviar el món?**

—Una cançó potser no canvia el món, però almenys fa que la gent se senta menys sola. Pot donar força.

Núria Cadenes